

подорожував, другий – на власне ім'я, виданий 1935 р. Є. Коновалець також підтримував особисті контакти з литовським дипломатом Ю. Лазорайтісом та депутатом литовського сейму Е. Скіпою. Зокрема Ю. Лазорайтіс був одним з тих небагатьох, що прийшли у 1938 р. у Роттердамі на похорон Є. Коновальця. Також на похороні був присутній консул Литви у Роттердамі, а у самій Литві ряд газет вмістили офіційні некрологи з нагоди загибелі Є. Коновальця.

**Ключові слова:** Є. Коновалець, ОУН, литовсько-українська співпраця, Юозас Пуріцкіс, Ю. Лазорайтіс.

**Богдан СЕМЕНІЙ**

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

### **Легендарний «творець» генерал Сільвестрас Жукаускас і «залізний генерал» Валерій Залужний: порівняльний підхід до біографій**

С. Жукаускас – один із головних рятівників Литовської республіки, творець її армії, якому вдалося протистояти зовнішній агресії більшовицької Росії та Польщі. Генерал В. Залужний Головнокомандуючий ЗСУ, яким під його керівництвом вдалося зірвати віроломний план знищення держави України путінської Росії. Жукаускас – офіцер Російської імперської армії, який витворив армію незалежної Литви, яка протистояла зовнішнім викликам. Залужний – вихованець офіцерів радянської воєнної школи, але став творцем нової української модернізованої армії незалежної Української держави. Єднає двох генералів – прагматичний патріотизм, активна громадянська позиція, стратегічність мислення, вміння ухвалювати складні, навіть непопулярні рішення, керуючись реаліями, а не емоціями, ставлячи ефективність на перше місце. Обоє генералів шанують як героїв, але обидва переживали і критику – Жукаускас, наприклад, за надто «проросійське» минуле; Залужний – за певні політичні рішення, які незавжди узгоджувалися з політичним керівництвом держави. Отже, генералів розділяють покоління й епохи, але єднає безкомпромісність у відстоюванні суверенітету Батьківщини та здатність організувати армію у критичні часи для державності. Перший, «творець литовської армії» – символ формування національної литовської армії, другий, «залізний генерал» – втілення нової української військової стратегії в умовах сучасної гібридної війни. У їхніх біографіях є спільні трансформації: від імперських армій (російської та радянської) до національних збройних сил.

**Ключові слова:** Сільвестрас Жукаускас, Валерій Залужний, національна армія, агресія, держаність.

**Лілія ЦИГАНЕНКО**

Незалежна дослідниця

### **Між Балтійським морем і Чорним: операція «Північ» і транснаціональні репресії в СРСР (1951)**

Операція «Північ», проведена 1-2 квітня 1951 року, стала однією з наймасштабніших цілеспрямованих депортацій за релігійною ознакою в історії СРСР. За рішенням МДБ було заарештовано і насильно виселено у віддалені райони Сибіру тисячі послідовників релігійної організації свідків Єгови. Незважаючи на загальносоюзний масштаб операції, її географія особливо